

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ศึกษาโดยอาศัยกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. แนวคิดเรื่องการให้บริการสาธารณะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนอำเภอ
4. บริบทอำเภอแกลง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ความพึงพอใจ หมายถึงสภาพความรู้สึกพอใจ ประทับใจ ความชอบ และความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. 2546 : 793)

มณี โปธิเสน (2543 : 43) กล่าวว่า ความความพึงพอใจเป็นความรู้สึกยินดีหรือเจตคติของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตน ทำให้เกิดความรู้สึกดีในสิ่งนั้น ๆ

ปรากรม วุฒิพงษ์ และคณะ (2532 : 30) กล่าวว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นวัตถุประสงค์ของการบริการที่มีคุณภาพ แต่เป็นการวัดความรู้สึกของผู้ใช้บริการมีการศึกษาอย่างมีระบบเพื่อปรับปรุงระบบบริการ และสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ประทับใจแต่ความพึงพอใจอีกประการหนึ่งคือ คุณภาพการรักษาที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนาให้ดีและให้มีประสิทธิภาพ

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 22) กล่าวว่า เป็นภาวะของความพึงพอใจ หรือภาวะของการมีอารมณ์ในทางบวกที่มีผลเกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินประสบการณ์สิ่งที่ยากหายไประหว่างการเสนอให้กับสิ่งที่ได้รับจะเป็นรากฐานแห่งความพอใจ และไม่พอใจได้

โวลแมน (Wolman. 1973 : 109) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึก (Feeling) มีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (Goals) ความต้องการ (Wants) หรือแรงจูงใจ (Motivation)

ปุรชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2531 : 62) กล่าวว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมว่าหมายถึงทัศนคติทั้งเชิงปฏิฐาน และเชิงนิเสธของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม

สมชัย เลิศวิจิตร (2544 : 35) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบและสุขใจ หรือทัศนคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งถ้าบุคคลมีความพึงพอใจ ต่อสิ่งใดแล้วก็จะีผลทำให้อุทิศแรงกายและสติปัญญาเพื่อมอบให้แก่สิ่งนั้น ๆ เป็นระดับความรู้สึกของลูกค้ำที่มีผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ จากคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์หรือการทำงานของผลิตภัณฑ์กับการคาดหวังของลูกค้ำ (Expectation) เกิดประสบการณ์และความรู้ในอดีตของผู้ซื้อ

วิรัช สงวนวงษ์วาน และพรรณพิมล ก้านกนก (2545 : 18) กล่าวว่า ความพึงพอใจของลูกค้ำเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของผลิตภัณฑ์ที่ซื้อเข้ากับสิ่งที่คาดหวังระดับความคาดหวังของลูกค้ำอาจได้จากประสบการณ์ที่เคยใช้สินค้านั้นๆ

เดวิด และริชาร์ด (David and Richard. 1962 : 77 ; อ้างถึงใน ทิพย์อักษร จันทรศิริ. 2546 : 10) กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อความต้องการตอบสนองพร้อมบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในระดับหนึ่ง

กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 301) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ หรือพึงพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ และเขาได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของเขาได้

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545 : 143) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกเป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับการตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานมีขวัญกำลังใจสิ่งเหล่านี้มีผลต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานรวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตาม เป้าหมายขององค์กร

จากแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจข้างต้น สรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงการประเมินค่า ทั้ง ในทางเป็นบวกหรือเป็นลบ เช่น ความชอบ หรือไม่ชอบ ความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ ความพึงพอใจมักมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเจตคติอย่างแยกไม่ออก

2. ลักษณะของความพึงพอใจ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539 : 24 - 37) กล่าวถึงความพึงพอใจใน การบริการมีความสำคัญต่อการดำเนินงานบริการให้มีความเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่ง ลักษณะทั่วไปของความพึงพอใจมีดังนี้

2.1 ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกในทางบวก ของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด บุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการโต้ตอบกับบุคคลอื่นและสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ประจำวันทำให้แต่ละคนมีประสบการณ์ การรับรู้การเรียนรู้สิ่งที่จะได้รับการตอบแทน แตกต่างกันไปในสถานการณ์ การบริการก็เช่นเดียวกัน บุคคลรับรู้หลายสิ่งหลายอย่าง เกี่ยวกับการบริการไม่ว่าจะเป็นประเภทการบริการหรือคุณภาพของการบริการซึ่ง ประสบการณ์ที่จะได้รับจากการสัมผัสบริการต่าง ๆ หากเป็นไปตามความต้องการของ ผู้รับบริการ โดยสามารถทำให้ผู้รับบริการได้รับสิ่งที่คาดหวังก็ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกดี และพึงพอใจ

2.2 ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับ สิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์บริการ ก่อนที่ลูกค้าจะมาใช้บริการใดก็ตามมักจะมีมาตรฐาน ของการบริการนั้นไว้ในใจอยู่แล้ว ซึ่งมีแหล่งอ้างอิงมาจากคุณค่าหรือเจตคติที่ยึดถือต่อ บริการ ประสบการณ์ดั้งเดิมที่เคยใช้บริการการบอกเล่าของผู้อื่นการรับทราบข้อมูลการ รับประกันบริการจากโฆษณา การให้คำมั่นสัญญาของผู้ให้บริการเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐาน ที่ผู้รับบริการใช้เปรียบเทียบกับบริการที่ได้รับในวงจรของการให้บริการตลอดช่วงเวลาของ

ความจริง สิ่งที่ผู้รับบริการได้รับรู้เกี่ยวกับการบริการก่อนที่ได้รับบริการ คือความคาดหวัง ในสิ่งคิดว่าควรจะได้รับ (Expectations) นี้มีอิทธิพลต่อช่วงเวลาของการเผชิญความจริง หรือ การพบปะระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการเป็นอย่างมาก เพราะผู้รับบริการจะประเมิน เปรียบเทียบสิ่งที่ได้รับจริงในกระบวนการบริการที่เกิดขึ้น (Performance) กับความคาดหวัง เอาไว้หากสิ่งที่ได้รับเป็นความคาดหวังถือว่าเป็นการยืนยันที่ถูกต้อง (Confirmation) กับ ความคาดหวังที่มีผู้รับบริการย่อมเกิดความพึงพอใจต่อการบริการดังกล่าว แต่ถ้าไม่เป็นไป ตามที่คาดหวังอาจจะสูงหรือต่ำกว่า นับว่าเป็นการยืนยันที่คลาดเคลื่อน (Disconfirmation) ความคาดหวังดังกล่าวทั้งนี้ช่วงความแตกต่าง (Discrimination) ที่เกิดขึ้นจะชี้ให้เห็นระดับ ความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจมากน้อยได้ ถ้าข้อยืนยันเบี่ยงเบนไปในทางบวกแสดงถึง ความพอใจถ้าไปในทางลบแสดงถึงความไม่พอใจ

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะความพึงพอใจเป็นการแสดงออก ทางลักษณะจิตอารมณ์เชิงบวก โดยมีความคาดหวังหรือประเมินค่าต่อสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ ได้รับจริง และมีการแสดงออกมาเป็นความพึงพอใจ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

3.1 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการของรัฐ

มิลเลต (Millet, 1954 : 397) กล่าวว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อ การบริการของรัฐนั้นควรพิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 การได้รับบริการเสมอภาค (Equitable service) คือการให้บริการที่มี ความยุติธรรม เสมอภาคและเสมอหน้าไม่ว่าผู้รับบริการจะเป็นใคร

3.1.2 การให้บริการอย่างทันเวลา (Timely service) คือ การให้บริการ ตามลักษณะความจำเป็นรีบด่วนและความต้องการ

3.1.3 การให้บริการอย่างเพียงพอ (Amply service) คือ ความเพียงพอใน ด้านสถานที่บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

3.1.4 การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous service) คือ ให้บริการ จนกว่าจะแล้วเสร็จ

3.1.5 การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive service) คือ การพัฒนา งานบริการทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพให้มีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อความพึงพอใจ

เพนเซนสกี และโทมัส (Penchansky and Thomas) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจดังนี้ (ศศิธร พูลสุข. 2539 : 33)

3.2.1 ความเพียงพอของการให้บริการที่มีอยู่ (Availability) คือ ความเพียงพอระหว่างบริการที่มีอยู่กับความต้องการขอรับบริการ

3.2.2 การเข้าถึงแหล่งบริการอย่างสะดวก คำนึงถึงลักษณะที่จัดการเดินทาง

3.2.3 ความสะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ ได้แก่ แหล่งบริการที่ผู้รับบริการยอมรับว่าให้ความสะดวก และมีสิ่งอำนวยความสะดวก

3.2.4 ความสามารถของผู้รับบริการในการที่จะเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการบริการ

3.2.5 การยอมรับคุณภาพของการบริการ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การยอมรับลักษณะของผู้ให้บริการด้วย

3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ศิริพร ตันติพุลวินัย (2538 : 5 - 8) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการไว้ว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกทางบวกของผู้รับบริการต่อการให้บริการ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

3.3.1 สถานที่บริการ คือการเข้าถึงการบริการได้อย่างสะดวกเมื่อลูกค้ามีความต้องการยอมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการ ทำเลที่ตั้ง และการกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าจึงเป็นเรื่องสำคัญ

3.3.2 การส่งเสริมแนะนำการบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดขึ้นได้จากการได้ยื่นข้อมูลข่าวสาร หรือบุคคลอื่นกล่าวขานถึงคุณภาพการบริการไปในทางบวกซึ่งหากตรงกับความเชื่อที่มีก็จะมีความรู้สึกดีกับการบริการดังกล่าวอันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการบริการตามมาได้

3.3.2 ผู้ให้บริการประกอบการบริหารการบริการ และผู้ปฏิบัติการล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานบริการให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้น ผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการ โดยคำนึงถึงความสำคัญของลูกค้าเป็นหลักย่อม

สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่าย เช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติงานหรือพนักงานบริการที่ตระหนักถึงลูกค้าเป็นสำคัญ แสดงพฤติกรรมบริการและสนองการบริการที่ลูกค้าต้องการความสนใจเอาใจใส่อย่างเต็มที่ด้วยจิตสำนึกของการบริการ

3.3.4 สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการเกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคารสถานที่ความสวยงามของการตกแต่งภายในด้วยเฟอร์นิเจอร์และการให้สีสันการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน ตลอดจนการออกแบบวัสดุเครื่องใช้ งานบริการ เช่น ลูกหิ้วใส่ของกระดาษ จดหมาย ซองฉลากสินค้า เป็นต้น

3.3.5 กระบวนการบริการ มีวิธีการนำเสนอบริการในขบวนการบริการเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ประสิทธิภาพของการจัดการระบบการบริการส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการแก่ลูกค้ามีความคล่องตัว และสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ เช่น การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาจัดระบบข้อมูลของการสำรองห้องพักโรงแรม หรือสายการบิน การใช้เครื่องฝาก – ถอนเงินอัตโนมัติ การใช้ระบบโทรศัพท์อัตโนมัติในการรับ – โอนสายในการติดต่อกับองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

3.4 ปัจจัยที่ส่งผลถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการ

วัลลภา ชายหาด (2532 : 65) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการว่าระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการรับบริการ 4 ลักษณะคือ

- 3.4.1 การให้บริการอย่างเท่าเทียม
- 3.4.2 การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา
- 3.4.3 การให้บริการอย่างต่อเนื่อง
- 3.4.4 การให้บริการอย่างก้าวหน้า

3.5 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการได้รับบริการ

มณีวรรณ ต้นไทย (2533 : 66 - 69) กล่าวถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการได้รับบริการว่าความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการได้รับบริการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 3.5.1 ด้านความสะอาดที่ได้รับ
- 3.5.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

3.5.3 ด้านคุณภาพของบริการที่ได้รับ

3.5.4 ด้านระยะเวลาของการบริการ

3.5.5 ด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ

3.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

พิภพ อุดม (2537 : 61 – 62 ; อ้างถึงใน นิวัฒน์ เพื่อนสงคราม, 2546 :

34) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการว่า ผู้รับบริการย่อมมีความต้องการและความคาดหวังในการไปรับบริการทุกครั้งเมื่อไปรับบริการประสบกับสถานการณ์ที่เป็นจริงเปรียบเทียบกับความต้องการก่อนไปรับบริการประสบกับสถานการณ์ที่เป็นจริงเปรียบเทียบกับความต้องการก่อนไปรับบริการและแสดงออกมาเป็นระดับความพึงพอใจ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

3.6.1 ความพึงพอใจที่ตรงกับความคาดหวังเป็นการแสดงความรู้สึกยินดี ความสุขของผู้รับบริการเมื่อได้รับการบริการที่ตรงกับความคาดหวังที่มีอยู่ เช่น ลูกค้าไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารที่มีชื่อแห่งหนึ่ง และไม่ผิดหวังที่อาหารอร่อย และบริการรวดเร็ว หรือลูกค้าเดินทางด้วยรถไฟถึงจุดหมายปลายทางอย่างปลอดภัย ตรงตามกำหนดเวลา เป็นต้น

3.6.2 ความพึงพอใจที่เกินความคาดหวังเป็นการแสดงความรู้สึกปลาบปลื้มหรือประทับใจของผู้รับบริการเมื่อได้รับการบริการเกินความคาดหวัง เช่น ลูกค้าเติมน้ำมันรถที่สถานบริการน้ำมันแห่งหนึ่งพร้อมกับได้รับการบริการตรวจเครื่องยนต์และเติมลมฟรี หรือลูกค้าไปซื้อของที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง และได้รับรางวัลพิเศษโดยไม่คาดคิดมาก่อน

จากแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการบริการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า มีปัจจัยหลายประการทางการบริการ ที่มีผลต่อการเกิดความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งแต่ละปัจจัยดังกล่าวนี้เมื่อผู้รับบริการนำมาประเมินกับความคาดหวังของตนที่มีอยู่ก่อนแล้ว โดยจะแสดงออกมาในรูปของความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ

2. การวัดความพึงพอใจต่อการบริการ

สาโรช ไสยสมบัติ (2534 : 39) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจต่อการบริการไว้ว่า ความพึงพอใจต่อการบริการจะเกิดขึ้นได้หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงลักษณะของ

การให้บริการขององค์กร ประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้มารับบริการในมิติต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการวัดความพึงพอใจต่อการบริการอาจจะทำได้หลายวิธีดังนี้

2.1 การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่นิยมกันอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่ง โดยการขอร้อง หรือขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัดให้แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกหรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำถามอาจจะถามถึงความพอใจในด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานกำลังให้บริการอยู่เช่นลักษณะของการให้บริการสถานที่ให้บริการ เป็นต้น

2.2 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีหนึ่งในการที่ได้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิค และความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะจูงใจให้ผู้สัมภาษณ์ตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง การวัดความพึงพอใจโดยวิธีการสัมภาษณ์ นับเป็นวิธีการที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง

2.3 การสังเกตเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ โดยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรมทั้งก่อนมารับบริการ ขณะรอรับบริการ และหลังจากได้รับบริการแล้ว เช่น การสังเกตกิริยา ท่าทาง การพูด สีหน้า และความถี่ของการมาขอรับบริการ การวัดความพึงพอใจโดยวิธีนี้ผู้วัดจะต้องกระทำอย่างจริงจัง และมีแบบแผนที่แน่นอนจึงจะสามารถประเมินถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการได้อย่างถูกต้อง จากแนวคิดการวัดความพึงพอใจ สรุปได้ว่าความพึงพอใจสามารถวัดได้หลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต ทั้งนี้ การวัดความพึงพอใจในแต่ละประเภทอาจ วัดความพึงพอใจโดยวิธีการที่ต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสะดวก ความเหมาะสม ตลอดจนเป้าหมายที่จะวัดความพึงพอใจด้วยจึงจะสามารถให้การวัดเกิดประสิทธิภาพและเป็นที่น่าเชื่อถือ

แนวคิดเรื่องการให้บริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะตรงกับภาษาอังกฤษว่า Public Services Delivery ถือเป็นภารกิจของรัฐที่ต้องจัดให้มีอย่างทั่วถึง ส่วนราชการ และข้าราชการจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะนำบริการสาธารณะไปสู่ประชาชน ข้าราชการเป็นตัวจักรสำคัญหากเปรียบราชการกับภาคธุรกิจแล้วราชการเปรียบเป็นผู้ขายบริการและประชาชนเปรียบเป็นผู้ซื้อบริการ โดยแนวคิดเรื่องการให้บริการสาธารณะนี้มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้แสดงแนวคิดทัศนะและความหมายไว้ดังนี้

1. ความหมายของการให้บริการสาธารณะ

พิทักษ์ ทรุษิม (2538 : 30) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะ จากปฐม มณีโรจน์ ว่าเป็นการให้บริการในฐานะที่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำเพื่อตอบสนองต่อความต้องการเพื่อให้เกิดความพอใจ จากความหมายนี้จึงเป็นการพิจารณาให้บริการว่าประกอบด้วยผู้ให้บริการ (Providers) และผู้รับบริการ (Recipients) โดยฝ่ายแรกถือปฏิบัติเป็นหน้าที่ที่ต้องให้บริการเพื่อให้ฝ่ายหลังเกิดความพึงพอใจ

2. หลักการบริหาร

กุลธรน ธนาพงศธร (2528 : 18) กล่าวว่า หลักการบริหาร ได้แก่

2.1 หลักความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมดมิใช่เป็นการจัดให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

2.2 หลักความสม่ำเสมอ กล่าวคือ การให้บริการนั้นๆ ต้องดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมิใช่ทำ ๆ หยุด ๆ ตามความพอใจของผู้ให้บริการหรือผู้ปฏิบัติงาน

2.3 หลักความเสมอภาค หมายความว่า บริการที่จัดให้มันจะต้องให้แก่ผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอหน้าและเท่าเทียมกัน ไม่มีการใช้สิทธิพิเศษแก่บุคคล หรือกลุ่มใดในลักษณะแตกต่างจากกลุ่มคนอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดเจน

2.4 หลักความปลอดภัย ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริการจะต้องไม่มากเกินไปกว่าผลที่จะได้รับ

2.5 หลักความสะดวก บริการที่จัดให้แก่ผู้รับบริการจะต้องเป็นไปในลักษณะที่ปฏิบัติได้ง่าย สะดวกสบายสิ้นเปลืองทรัพยากร ไม่มากนักทั้งยังไม่เป็นการสร้างภาระยุ่งยากใจให้แก่ผู้ให้บริการหรือผู้ใช้บริการมากเกินไป

3. องค์ประกอบของการให้บริการสาธารณะ

3.1 ลีซี่ กิลเบิร์ต และเบอคเฮด (Lucy Gilbert and Birkhead) มองว่าการให้บริการสาธารณะมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ (สำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร. 2538 : 1 - 9)

3.1.1 ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร อันได้แก่ บุคลากร ค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.1.2 กิจกรรม (Activities) หรือกระบวนการ (Process) ซึ่งหมายถึง วิธีการที่จะใช้ทรัพยากร

3.1.3 ผล (Results) หรือผลผลิต (Outputs) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากมีการใช้ทรัพยากร

3.1.4 ความคิดเห็น (Opinions) ต่อผลกระทบ (Impacts) ซึ่งหมายถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการที่ได้รับ

3.2 การให้บริการสาธารณะหมายถึง การที่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะ ซึ่งอาจจะเป็นของรัฐหรือเอกชนหรือมีหน้าที่ในการส่งต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมการให้บริการสาธารณะมีลักษณะที่เป็น “ระบบ” มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ส่วน คือ (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธ์, 2536 : 13)

3.2.1 สถานที่และบุคคลที่ให้บริการ

3.2.2 ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร

3.2.3 กระบวนการและกิจกรรม

3.2.4 ผลผลิตหรือตัวบริการ

3.2.5 ช่องทางการให้บริการ

3.2.6 ผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการ

4. เงื่อนไขการให้บริการสาธารณะ

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2543 : 28) กล่าวว่า บริการสาธารณะนั้นจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการ คือ

4.1 กิจกรรมที่ถือว่าเป็นบริการสาธารณะต้องเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ได้แก่กิจกรรมที่รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการเอง และยังหมายความรวมถึงกรณีที่รัฐมอบกิจกรรมของรัฐบางประการให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการด้วย

4.2 เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการประชาชน

5. สรุปแนวคิดการให้บริการสาธารณะ

จากแนวคิดการบริการสาธารณะข้างต้นสรุปได้ว่า การพิจารณานิยามและความหมายของคำว่า “บริการสาธารณะ” จะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

5.1 บริการสาธารณะเป็นกิจการที่อยู่อำนาจการหรือความควบคุมของฝ่ายปกครองลักษณะที่สำคัญของบริการสาธารณะคือเป็นกิจกรรมที่รัฐทำขึ้นเพื่อสนองความ

ต้องการส่วนรวมของประชาชน ซึ่งเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจของรัฐ หรือ การกำกับดูแลของรัฐ หรือกิจกรรมที่รัฐมอบภารกิจให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

5.2 บริการสาธารณะเป็นเรื่องที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทุกคนในสังคมโดยไม่เฉพาะเจาะจง ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนอำเภอ

1. ความหมายของงานทะเบียน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 515) นิยามความหมายของคำว่าทะเบียนไว้ว่า บัญชีจดทะเบียนจำนวนคน จำนวนสัตว์ หรือจำนวนสิ่งของ ตลอดจนงานต่าง ๆ ที่รัฐบาลขึ้นไว้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับประชาชนพลเมือง

ดังนั้นงานทะเบียนจึงหมายถึงการจดทะเบียนบัญชีลักษณะคน สัตว์ และสิ่งของต่าง ๆ ไว้เพื่อบันทึกความจำหรือเป็นหลักฐานในการตรวจสอบหรือเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ หรือเพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการซึ่งลักษณะการจัดทำหรือจดทะเบียนจะเป็นลักษณะใดขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของทะเบียนแต่ละชนิด

2. ความเป็นมาของงานทะเบียน

งานทะเบียนได้มีขึ้นในประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย แต่การกระทำในครั้งนั้นมุ่งหมายเฉพาะจะรู้ถึงชายฉกรรจ์ที่ต้องการไว้เป็นไพร่พลเท่านั้น ต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยาสมัยพระบรมไตรโลกนาถ ได้จดทะเบียนเลขหมู่สัตว์ หรือเลขสัตว์ เพื่อเกณฑ์แรงงานไพร่ และเป็นประโยชน์ในการเก็บภาษีอากร ต่อมาในรัชกาลที่ 5 ได้เริ่มออกกฎหมายใช้บังคับซึ่งได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2467 สมัยพระยาบรมราชเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย จึงได้มีการจัดตั้งกรมทะเบียนสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ยุบกองทะเบียนสังกัดกรมมหาดไทย จนกระทั่งเปลี่ยนมาเป็นสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองในปัจจุบัน (ธีรพงษ์ ภัคดิไพบุลย์สกุล, 2538 : 14)

3. ความสำคัญของงานทะเบียน

บุญธรรม เลิศสุขีเกษม (2551 : 331 - 332) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานทะเบียนไว้ดังนี้

3.1 ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ การทะเบียนหลายประเภทที่มีส่วนสำคัญในการรักษาความมั่นคงของชาติ เช่นการทะเบียนราษฎรใช้เป็นหลักใน

การแยกตัวบุคคลที่เป็นคนต่างด้าวออกจากคนสัญชาติไทย การพิสูจน์ตัวตนบุคคลสัญชาติไทย การจัดทำทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน การควบคุมการจดทะเบียนอาวุธปืน การจัดทำทะเบียนสัตว์พาหนะ การจัดทำทะเบียนเกาะ เป็นต้น

3.2 ด้านกฎหมาย ใช้เป็นเอกสารทางกฎหมายที่มีอำนาจใช้บังคับให้ต้องปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหากผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิด และต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นๆ

3.3 ด้านการเมือง ใช้เป็นหลักฐานในด้านการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง จำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสิทธิทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งต่าง ๆ

3.4 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ใช้เป็นหลักฐานในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งการวางแผนพัฒนาธุรกิจ อุตสาหกรรมของเอกชน

3.5 ด้านการศึกษา ใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญที่สุดในการวางแผนการศึกษาของชาติ การจัดสรรงบประมาณ การจัดสร้างโรงเรียนเพิ่มเติม การจัดสร้างอาคารเรียน

3.6 ด้านสาธารณสุข การจดทะเบียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกิด การตาย การจดทะเบียนสมรส การหย่า นับว่าเป็นข้อมูลสำคัญในด้านสถิติ ที่นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาอนามัยและการวางแผนครอบครัว

3.7 ด้านสิทธิของประชาชน เอกสารการทะเบียนหลายประเภทก่อให้เกิดสิทธิแก่ประชาชนหลายประการ เช่น แสดงฐานะ สัญชาติ สถานะครอบครัว การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์จากการจดทะเบียนนิติกรรม หรือพินัยกรรม รวมทั้งการจดทะเบียนครอบครัว การหย่า รับรองบุตร และการรับบุตรบุญธรรม

3.8 ด้านการปกครอง เป็นประโยชน์ในการจัดตั้งจังหวัด อำเภอ ตำบล และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น การส่งเสริมอาชีพราษฎร การเคลื่อนย้ายประชากร การแรงงาน รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยราชการกำหนดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และสัดส่วนความต้องการของประชาชน

4. หลักการปฏิบัติงานทะเบียน

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กำหนดนโยบายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนทุกระดับถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้ (กรมการปกครอง ส่วนการทะเบียนราษฎร. 2544 : 4)

4.1 สะดวก คือประชาชนได้รับบริการที่สะดวก และไม่เสียเวลารอคอย รวมทั้งเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสะดวก มีประสิทธิภาพด้วย เนื่องจากงานทะเบียนส่วนมากเป็นกฎหมายจะมีลักษณะบังคับให้ประชาชนต้องปฏิบัติซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาด และมีภาพลบต่อต่อหน่วยงานราชการ ดังนั้นจึงเน้นความสะดวกเป็นสำคัญทั้งความสะดวกของประชาชนที่มาติดต่อและความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วยวิธีการที่สำคัญคือ การปรับปรุงงานและการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการให้บริการประชาชน

4.2 รวดเร็ว คือประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็ว เนื่องจากงานทะเบียนเป็นงานที่ประชาชนมาติดต่อเพื่อขอรับบริการเป็นจำนวนมาก และสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงนั้นคือประชาชนนั้นต้องการความรวดเร็ว เพราะในการรอคอยแต่ละครั้งของการติดต่อราชการ บางครั้งที่ต้องใช้เวลาเป็นวัน ดังนั้นเพื่อความรวดเร็วในการให้บริการควรมีการจัดระบบที่ดี เช่น การจัดระบบก่อนหลัง การจัดให้ผู้ใหญ่บ้านหมุนเวียนกันมาเข้าเวรเพื่อรอรับบริการ ประชาชนให้ได้รับบริการที่ดีขึ้น

4.3 สุจริต คือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เนื่องจากงานทะเบียนเป็นงานเกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยของชาติ อาจมีบุคคลต่างด้าวดำเนินการทุจริตทางทะเบียนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิบางประการ อันกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ดังนั้นความสุจริตในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จึงเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันปัญหาดังกล่าว รวมทั้งต้องได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากประชาชนในการป้องกันการทุจริตทางการทะเบียนด้วย

4.4 ยุติธรรม คือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรมต่อประชาชนที่มารับบริการ เนื่องจากงานทะเบียนมีประชาชนติดต่อเพื่อขอรับบริการเป็นจำนวนมาก ควรมีระบบการจัดบริการก่อนหลังที่ดีไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อเป็นไปตามแนวทางควรจัดลำดับก่อนหลังให้ประชาชนที่มาติดต่อรับบริการ

4.5 ประชาสัมพันธ์ คือทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่เกิดความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญเกี่ยวกับงานทะเบียนรวมทั้งให้ความร่วมมือ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการทะเบียนอำเภอดังกล่าว สรุปได้ว่างานทะเบียนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน โดยประชาชนมีความจำเป็นต้องมาติดต่อรับบริการที่สำนักทะเบียนอำเภออยู่เสมอ การบริการที่ดีย่อมสร้างความพึงพอใจและเกิดศรัทธาแก่ผู้ติดต่อรับบริการเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อทางราชการโดยรวมต่อไป

5. ประเภทของงานบริการของสำนักทะเบียนอำเภอ

จรรยา วัฒนาประยูร (2551 : 395-450) ได้สรุปภารกิจของสำนักทะเบียนอำเภอไว้ดังนี้

5.1 การดำเนินงานทะเบียนราษฎร

มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

5.1.1 การรับแจ้งเกิด ไม่ว่าจะเกิดในบ้าน เกิดนอกบ้านหรือพบเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อนถูกทอดทิ้งจะต้องดำเนินการแจ้งเกิดดังนี้

1) เด็กเกิดในบ้าน เจ้าบ้าน หรือบิดามารดาเป็นผู้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิด

2) เด็กเกิดนอกบ้าน บิดาหรือมารดาของเด็กเป็นผู้แจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่มีคนเกิด

3) เด็กเกิดในโรงพยาบาล หรือสถานพยาบาลผู้ทำคลอดต้องออกหนังสือรับรองการเกิดเพื่อออกสูติบัตร (ทร. 1/1) ให้แก่บิดา หรือมารดาของเด็กนำไปแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น

4) เด็กสภาพแรกเกิด หรือเด็กอ่อนถูกทอดทิ้งให้ผู้พบเด็กนำส่ง และเป็นผู้แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจเพื่อรับตัวเด็กไว้แล้วส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เป็นผู้แจ้งเกิดต่อนายทะเบียน

5) เด็กเกิดในบ้านต้องแจ้งภายใน 15 วันนับแต่วันเกิด

6) เด็กเกิดนอกบ้านต้องแจ้งภายใน 15 วันเว้นแต่กรณีจำเป็นอาจแจ้งภายใน 30 วันนับแต่วันเกิด

5.1.2 การแจ้งตาย เมื่อมีคนตายไม่ว่าจะตายในบ้านหรือตายนอกบ้านจะต้องดำเนินการดังนี้

1) คนตายในบ้าน เจ้าบ้านต้องเป็นผู้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่คนตาย กรณีไม่มีเจ้าบ้านให้ผู้พบศพเป็นผู้แจ้ง

2) คนตายในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ผู้รักษาพยาบาลต้องออกหนังสือรับรองการตาย (ทร.4/1) ให้ผู้มีหน้าที่แจ้งการตายนำไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อออกมรณะบัตร

3) ต้องแจ้งภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ กรณี
ท้องที่การคมนาคมไม่สะดวกผู้อำนวยการทะเบียนภาคขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควร
แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ

4) ผู้ใดฝ่าฝืนไม่แจ้งตายภายในระยะเวลาที่กำหนดมีโทษปรับไม่เกิน
1,000 บาท

5.1.3 การแจ้งย้ายที่อยู่ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1) เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้านจะต้องแจ้งย้ายออกภายในสิบ
ห้าวัน หรือเมื่อมีคนเข้ามาอยู่ในบ้านจะต้องแจ้งย้ายเข้าภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้ายเข้ามา
อยู่ในบ้าน

2) ให้ผู้มีหน้าที่แจ้งย้ายที่อยู่ ได้แก่ เจ้าบ้าน หรือผู้ที่เจ้าบ้าน
มอบหมาย เว้นแต่กรณีแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางผู้ย้ายที่อยู่เป็นผู้แจ้งก็ได้โดยนำสำเนาทะเบียน
บ้าน พร้อมหนังสือยินยอมของเจ้าบ้านที่จะย้ายเข้าไปอยู่ใหม่แสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

3) ระยะเวลาการแจ้งต้องแจ้งภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ย้ายเข้าหรือ
ย้ายออกแล้วแต่กรณี

5.1.4 การแจ้งเกี่ยวกับบ้านและทะเบียนบ้าน มีวิธีดำเนินการดังนี้

1) บ้านที่ต้องกำหนดเลขบ้าน ได้แก่ โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง
และหมายความรวมถึง เรือนแพ หรือยานพาหนะ ซึ่งจอดอยู่เป็นประจำและมีผู้อาศัย โดย
บ้านหลังหนึ่งให้กำหนดเลขประจำบ้านเพียงหมายเลขเดียวส่วนบ้านที่เป็นตึกแถวหรืออาคาร
ชุดให้กำหนดเลขประจำทุกห้อง

2) ผู้มีหน้าที่แจ้ง ได้แก่ เจ้าบ้านหรือผู้ที่เจ้าบ้านมอบหมาย

3) วิธีการแจ้งผู้แจ้งสามารถแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนาย
ทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณีหรือแจ้งต่อ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

4) ระยะเวลาการแจ้ง ต้องแจ้งภายใน 15 วัน นับแต่วันที่สร้างบ้าน
เสร็จหรือรื้อบ้านเสร็จแล้วแต่กรณี

5) ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ขอเลขประจำบ้านหรือไม่แจ้งการรื้อบ้านภายใน 15
วันนับแต่สร้างหรือรื้อบ้านเสร็จมีโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท

5.1.5 การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน การเพิ่มชื่อและ
รายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้านมีหลายกรณี ได้แก่

- 1) กรณีที่ตรวจสอบตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 (จะต้องเกิดก่อน 1 มิถุนายน 2499)
- 2) การเพิ่มชื่อโดยอาศัยหลักฐานสูติบัตร ใบแจ้งย้ายที่อยู่หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น
- 3) กรณีบุคคลอ้างว่ามีสัญชาติไทยเดินทางกลับจากต่างประเทศหรือคนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหลักฐานรับรองการเกิด
- 4) กรณีอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทยแต่ไม่มีหลักฐานเอกสาร
- 5) กรณีเด็กก่อนอายุ ซึ่งอยู่ในอุปการะเลี้ยงดูจากบุคคลหน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ
- 6) กรณีบุคคลที่ลงรายการในทะเบียนบ้านว่า “จำหน่าย” หรือ “ตาย” หรือบุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเนื่องจากมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านโดยมิชอบหรือโดยทุจริต
- 7) กรณีคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว และเคยมีชื่อในทะเบียนบ้าน

- 8) กรณีคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
- 9) กรณีคนไม่มีสัญชาติไทยแต่ต่อมาได้รับสัญชาติไทย
- 10) ผู้มีหน้าที่แจ้ง ได้แก่ เจ้าบ้านหรือหรือบุคคลที่เจ้าบ้านมอบอำนาจหรือผู้ขอเพิ่มชื่อ

5.1.6 การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน มีวิธีการดำเนินการเนื่องมาจาก

- 1) กรณีบุคคลมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านเกินกว่า 1 แห่ง
- 2) กรณีบุคคลมีชื่อในทะเบียนบ้าน โดยมิชอบ
- 3) กรณีตายแต่ยังไม่ได้อำนาจตาย
- 4) กรณีศาลมีคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญ

5.2 การดำเนินการด้านทะเบียนครอบครัว

5.2.1 ทะเบียนสมรส การสมรสที่สมบูรณ์ตามกฎหมายมีลักษณะดังนี้

- 1) ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายว่าด้วยการสมรส เงื่อนไขแห่งการสมรสได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 คือ

1.1) ชายหรือหญิงมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ กรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนที่ชายและหญิงมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ได้

1.2) ชายหรือหญิงไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

1.3) ชายหรือหญิงที่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาจะทำการสมรสกันไม่ได้

1.4) ผู้รับบุตรบุญธรรมจะทำการสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้

1.5) ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้

1.6) หญิงที่สามีตายหรือการสมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่นจะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า 310 วัน เว้นแต่

(1) คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น

(2) สมรสกับคู่สมรสเดิม

(3) มีใบรับรองแพทย์ ประกาศนียบัตรหรือปริญญาซึ่งเป็น

ผู้ประกอบการรักษาโรคในสาขาเวชกรรมได้ตามกฎหมายว่ามีได้มีครรภ์

(4) มีคำสั่งของศาลให้สมรสได้

1.7) ผู้เยาว์จะทำการสมรสต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีอำนาจให้ความยินยอมได้ตามกฎหมาย

2) ต้องแสดงความยินยอมและได้รับความยินยอมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กล่าวคือ

2.1) ชายและหญิงต้องแสดงความยินยอมเป็นสามีภรรยาโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และนายทะเบียนต้องบันทึกความยินยอมนั้นไว้

2.2) ชายหญิงที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะจะทำการสมรสต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลต่อไปนี้

(1) บิดา มารดาในกรณีที่มิทั้งบิดาและมารดา

(2) บิดา หรือมารดาในกรณีที่มารดาหรือบิดาตาย หรือถูกถอน

อำนาจ

(3) ผู้ปกครอง ในกรณีที่ไม่มีบิดา หรือมารดา หรือมีแต่ถูกถอน

อำนาจปกครอง

3) ต้องได้มีการจดทะเบียนตามกฎหมายแล้ว การจดทะเบียนคู่สมรส จะต้องร้องขอจดทะเบียนโดยทำเป็นหนังสือตามแบบ คร.1 ที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่ง การจดทะเบียนสมรสกระทำได้ 7 วิธี คือ

3.1) ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนในสำนักทะเบียน โดยยื่นคำร้องต่อ นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ณ สำนักงานทะเบียนแห่งใดก็ได้ โดยไม่จำกัดว่า จะต้องเป็นสำนักทะเบียนที่คู่สมรสมีภูมิลำเนาอยู่ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเห็นว่าถูกต้องแล้วก็จะรับจดทะเบียนให้ (คร.2) และออกใบสำคัญแสดงการสมรส (คร.3) ให้คู่สมรสคนละ ฉบับ โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียม

3.2) จดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- (1) ยื่นคำร้องแจ้งความประสงค์ ณ สำนักทะเบียน
- (2) ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตการปกครองของนายทะเบียน
- (3) เสียค่าธรรมเนียมรายละเอียด 200 บาท
- (4) ผู้ร้องขอต้องจัดหาหนะรับส่งหรือจ่ายค่าพาหนะให้กับ

นายทะเบียนตามสมควร

3.3) จดทะเบียนสมรส ณ สถานที่สมรสซึ่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มีขึ้น ให้นายทะเบียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายละเอียด 20 บาท

3.4) จดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นส่วนรวม ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ทำได้ ให้นายทะเบียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายละเอียด 1 บาท

3.5) ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนัน เป็นวิธีหนึ่งที่ทาง ราชการประสงค์จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลที่ห่างไกลกับที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ โดยผู้ว่าราชการจังหวัด จะประกาศโดยอนุมัติของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ได้ ทั้งนี้ คำร้องจะต้องลงลายมือชื่อของผู้แจ้ง และพยาน 2 คน ลงชื่อต่อหน้ากำนัน แต่พยาน คนหนึ่งต้องเป็น

(1) เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง มีตำแหน่งชั้นผู้ใหญ่บ้านขึ้นไปหรือ นายตำรวจมียศตั้งแต่ นายร้อยตำรวจตรี หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ

(2) ผู้แทนราษฎร เทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภา จังหวัด

(3) ทนายความ ส่วนพยานอีกคนหนึ่งนั้นต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478

3.6) การแสดงวาจาหรือกิริยาต่อหน้าพยานกรณี ชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย ซึ่งอาจจะเป็นภัยอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือโดยการเจ็บป่วยใกล้ความตาย หรืออยู่ในภาวะการถูกรับหรือสงคราม

3.7) จดทะเบียนสมรส ณ สำนักงานทะเบียนสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- (1) ชายและหญิงมีสัญชาติไทยทั้งสองฝ่าย
- (2) ชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนสัญชาติไทย อีกฝ่ายหนึ่งเป็นคนต่างประเทศ
- (3) คู่สมรสมีความประสงค์จะทำการสมรสตามกฎหมายไทย
- (4) ต้องจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ

5.2.2 ทะเบียนการหย่า ชายหรือหญิงที่ได้จดทะเบียนสมรสแล้วจะขาดจากการสมรสหรือการสมรสสิ้นสุดลงด้วยเหตุ 3 ประการ ได้แก่

- 1) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย
- 2) ได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว
- 3) ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส

การหย่ากระทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การหย่าโดยความยินยอม ได้แก่การที่สามีภรรยาตกลงที่จะทำการหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยากัน โดยต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อย 2 คน และร้องขอต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียน ถ้าไม่มีหนังสือหย่ามาแสดงต่อนายทะเบียน ห้ามนายทะเบียนจดทะเบียนหย่าให้ ในหนังสือหย่าจะต้องแสดงรายการบางอย่างให้ชัดเจน เช่นการอุปการะเลี้ยงดูบุตร การใช้อำนาจปกครองบุตร และเกี่ยวกับทรัพย์สิน การหย่าโดยความยินยอมทำได้ 2 วิธี คือ

(1) การหย่าในสำนักทะเบียน คู่สมรสที่ประสงค์จะหย่าขาดจากกันสามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนหย่า (คร. 1) พร้อมหนังสือสัญญาการหย่าต่อหน้านายทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสำนักงานเขตรวมทั้งสำนักทะเบียนสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเห็นว่า

ถูกต้องก็รับจดทะเบียนให้ (คร.6) และออกหนังสือสำคัญการหย่า (คร.7) ให้คู่หย่าฝ่ายละ 1 ฉบับ

(2) การหย่าต่างสำนักทะเบียน กรณีคู่สมรสมีความประสงค์ จะจดทะเบียนหย่าต่างแห่งและต่างเวลากันก็ยอมทำให้โดยต่างฝ่ายต่างไปยื่นคำร้องขอหย่า พร้อมกับหนังสือสำคัญการหย่าต่อนายทะเบียนคนละสำนักทะเบียนคนละเวลาโดยตกลงว่า คู่หย่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนหย่าก่อนที่สำนักทะเบียนใด และจะให้สำนักทะเบียนใดเป็นผู้จดทะเบียนให้ การหย่าโดยวิธีนี้จะสมบูรณ์ต่อเมื่อการจดทะเบียนทั้งสอง แห่งเรียบร้อยแล้ว

วิธีที่ 2 การหย่าโดยคำพิพากษา การหย่าโดยวิธีนี้เป็นเรื่องของ สามี ภรรยาทั้งสองฝ่ายไม่สามารถจะทำการตกลงหย่ากันได้โดยความยินยอม จึงต้องฟ้อง หย่าต่อศาลโดยมีสาเหตุการหย่าตามมาตรา 1516 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5

5.2.3 ทะเบียนการรับรองบุตร บิดาของเด็กเป็นสามีภรรยา กัน โดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมายบุตรที่เกิดมาจึงเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาแต่เพียงฝ่ายเดียวบุตรที่ ไม่ชอบด้วยกฎหมายของบิดา จะชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อ

- 1) บิดามารดาได้สมรสกัน โดยถูกต้องตามกฎหมายซึ่งจะมีผลนับแต่ วันที่สมรส
- 2) บิดาได้จดทะเบียนรับรองบุตร ซึ่งจะมีผลตั้งแต่วันที่จดทะเบียน
- 3) ศาลได้พิพากษาว่าเด็กเป็นบุตร โดยชอบด้วยกฎหมายของบิดาซึ่ง จะมีผลตั้งแต่วันที่พิพากษาดังที่สุด

การจดทะเบียนรับรองบุตรมี 3 วิธีคือ

วิธีที่ 1 การจดทะเบียนรับรองบุตรในสำนักทะเบียน

(1) บิดายื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตร (คร.1) ต่อ นายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขตโดยนำมารดาเด็ก และเด็กมาแสดงตน ว่าจะยินยอมหรือไม่

(2) กรณีเด็กและมารดาไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดาเด็กถ้าเด็กหรือมารดาเด็ก ไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กและมารดาเด็กให้ สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็ก

และมารดาเด็กให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอมถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

(3) กรณีเด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดาหรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้การจดทะเบียนรับรองบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนจดทะเบียนให้

วิธีที่ 2 จดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในกรณีที่มีผู้ร้องขอนายทะเบียนจะออกไปจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนก็ได้โดยเก็บค่าธรรมเนียม รายละเอียด 200 บาทและให้ผู้ขอจดทะเบียนให้ถ้าผู้ขอไม่จดทะเบียนให้ผู้ขอต้องชดใช้ค่าพาหนะแก่นายทะเบียนตามสมควร

วิธีที่ 3 จดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนท้องที่ห่างไกล การจดทะเบียนวิธีนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนส่วนรวม ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ทำได้ให้นายทะเบียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียม รายละเอียด 1 บาท การรับจดทะเบียนวิธีนี้อำเภอ หรือกิ่งอำเภอ จะให้มีขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนพร้อมกับจัดหน่วยบริการอำเภอเคลื่อนที่ก็ได้

5.2.4 ทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม การดำเนินการจดทะเบียนรับบุญธรรมมีหลักการและวิธีการดำเนินการดังนี้

1) ผู้รับบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี และต้องมีอายุแก่กว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี

2) ผู้เป็นบุตรบุญธรรมที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี ต้องให้ความยินยอมด้วย

3) ผู้เป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์จะต้องได้รับความยินยอมจาก

3.1) บิดาและมารดา กรณีมีทั้งบิดามารดา

3.2) บิดาหรือมารดา กรณีที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิตหรือถูกถอน

อำนาจการปกครอง

3.3) กรณีไม่มีผู้มีอำนาจให้ความยินยอมมารดา หรือบิดาหรือผู้ประสงค์จะขอรับบุตรบุญธรรมหรืออัยการจะร้องขอต่อศาล ให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอม

3.4) กรณีผู้เยาว์ถูกทอดทิ้งและอยู่ในความยินยอมของสถาน
สงเคราะห์ให้สถานสงเคราะห์เป็นผู้ให้ความยินยอมแทนบิดามารดา

4) ผู้จะรับบุตรบุญธรรม/ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมถ้ามีคู่สมรสจะต้อง
ได้รับความยินยอมจากคู่สมรสในกรณีที่คู่สมรสไม่อาจให้ความยินยอมได้ หรือไปจาก
ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และหาตัวไม่พบไม่น้อยกว่า 1 ปีต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งแทน

5) ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรม
ของบุคคลอื่นในขณะเดียวกันอีกไม่ได้ เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตร
บุญธรรมนั้น

การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมีวิธีปฏิบัติ 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมกรณีผู้ที่จะเป็นบุตรบุญ
ธรรมบรรลุนิติภาวะ

(1) ผู้จะรับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมยื่นคำร้อง (คร. 1)
ต่อนายทะเบียน

(2) นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย

(3) ผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรมที่มีคู่สมรสต้อง
นำคู่สมรสมาให้ความยินยอม

(4) นายทะเบียนรับจดทะเบียนให้ตามแบบ คร.14 เมื่อผู้ร้องได้
ให้ถ้อยคำว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย

(5) ส่งสำเนาการจดทะเบียนและบันทึกถึงจังหวัดทุกวันที่ 5
ของเดือน

วิธีที่ 2 การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมกรณีผู้จะเป็นบุตรบุญ
ธรรมเป็นผู้เยาว์

(1) ผู้จะรับบุตรบุญธรรมกรณีที่ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็น
ผู้เยาว์ให้ยื่นคำร้องตามแบบ บ.ศ.1 ศูนย์อำนาจการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมสำหรับใน
เขตกรุงเทพฯ ฯ หรือชาวต่างชาติมีภูมิลำเนาในประเทศไทยส่วนต่างจังหวัดยื่นที่ที่ว่าการ
อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือที่ทำการพัฒนาสังคมจังหวัด พร้อมหนังสือยินยอมจากบุคคลผู้มี
อำนาจยินยอม

(2) อธิปไตยกรมพัฒนาสังคมหรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีจะพิจารณาสั่งให้ผู้ที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยเจ้าหน้าที่คอยดูแลและตรวจเยี่ยม

(3) ผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นที่ร่วมบิดามารดาที่ร่วมบิดาหรือมารดา ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือผู้ปกครองของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมหรือเป็นผู้อื่นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่ต้องทดลองเลี้ยงดู

(4) เมื่อคณะกรรมการทดลองเลี้ยงดูอนุมัติให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ผู้ที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมต้องยื่นคำร้อง (คร.1) ขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่วันได้รับแจ้งคำอนุมัติ มิฉะนั้นจะถือว่าสละสิทธิ์

(5) นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย

(6) ผู้ที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มีคู่สมรส ต้องนำคู่สมรสมาให้ความยินยอม

(7) เด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีต้องลงนามในชื่อของผู้ร้องขอจดทะเบียนด้วย

(8) นายทะเบียนจดทะเบียนตามแบบ คร. 14 และส่งสำเนาการจดทะเบียนและบันทึกถึงจังหวัดทุกวันที 5 ของเดือน

5.2.5 ทะเบียนการเลิกรับบุตรบุญธรรม การเลิกรับบุตรบุญธรรมทำได้

2 วิธี คือ

5.1) จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย มีวิธีการดำเนินการดังนี้

5.1.1) กรณีที่ผู้เป็นบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้วจะเลิกโดยความตกลงกันระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมเมื่อใดก็ได้ ส่วนกรณีเป็นบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะจะต้องดำเนินการดังนี้

(1) ได้รับความยินยอมจากบิดาและมารดาของบุตรบุญธรรมก่อน

(2) ได้รับความยินยอมจากบิดา หรือมารดาเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ตาย

(3) กรณีที่บุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีต้องให้ความ

ยินยอมด้วย

(4) ศาลมีคำสั่งให้เลิกรับบุตรบุญธรรม

5.2) โดยคำพิพากษา

5.3 งานทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชนของไทยตั้งแต่เริ่มที่มีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรกในประเทศจนกระทั่งปัจจุบัน โดยในยุคเริ่มแรกได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2505 ในปัจจุบันได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2554

การออกบัตรประจำตัวประชาชนที่ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบเอนกประสงค์ (Smart card) เป็นบัตรที่ออกตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 21 พ.ศ. 2547 ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 โดยสาระสำคัญกำหนดให้มีบัตร 3 ชนิด คือบัตรที่ไม่ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ บัตรที่ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และบัตรที่ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบเอนกประสงค์ ปัจจุบันสำนักทะเบียนอำเภอ มีการออกบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบเอนกประสงค์

5.3.1 บัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบเอนกประสงค์เป็นบัตรประจำตัวประชาชนที่ผลิตด้วยระบบคอมพิวเตอร์มีการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรทุกสำนักทะเบียน ดังนั้นผู้ขอมีบัตรสามารถยื่นคำขอมีบัตรได้ทุกสำนักทะเบียนนอกจากนี้จะมีการกำหนดพื้นที่บนบัตรและระบบการรักษาความปลอดภัย (Security) ไว้ มีขั้นตอนการให้บริการดังนี้

- 1) ผู้ยื่นคำขอมีบัตรพร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอต่อเจ้าหน้าที่
- 2) พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนแล้วจะกำหนดเลขหมายคำขอให้ผู้ขอพิมพ์ลายนิ้วมือ และถ่ายรูปเพื่อทำบัตรเลขหมายคำขอประกอบด้วยรหัสแสดงตัวตนที่จัดทำบัตรตามที่กรมการปกครองกำหนด จำนวนสี่หลักเลขแสดงจำนวนครั้งที่ทำบัตรของแต่ละบุคคลจำนวนสองหลักและรหัสที่กำหนดขึ้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการออกบัตรจำนวนแปดหลัก
- 3) พิมพ์รายการลงในบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์
- 4) เคลือบบัตรด้วยวัสดุป้องกันการปลอมแปลงและมอบให้แก่ผู้ขอ

5.3.2 ระบบการจัดทำบัตรเป็นระบบกระจายอำนาจให้สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ โดยใช้ระบบการเชื่อมโยงระบบงานการทะเบียนราษฎร กับการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอนกประสงค์ โดยผู้ที่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) มีสัญชาติไทย
- 2) มีอายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์แต่ไม่เกิน 70 ปีบริบูรณ์
- 3) ต้องมีชื่อในทะเบียนบ้าน

5.3.3 ผู้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน กฎกระทรวง ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2548 ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2542 กำหนดบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนดังต่อไปนี้

- 1) สมเด็จพระบรมราชินี
- 2) พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป
- 3) ภิกษุ สามเณร นักพรต และนักบวช
- 4) ผู้พิการเดินไม่ได้ หรือเป็นใบ้หรือตาบอดทั้งสองข้างหรือจิตฟั่น

เพื่อนไม่สมประกอบ

- 5) ผู้อยู่ในคุมขัง โดยชอบด้วยกฎหมาย
- 6) บุคคลที่กำลังศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ และไม่สามารถยื่นคำขอ

มีบัตรประจำตัวประชาชนได้

5.3.4 ประเภทการของการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน

พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2554 กำหนดประเภทการขอมีบัตรดังนี้

- 1) ขอมีบัตรครั้งแรก อายุ 7 ปีบริบูรณ์
- 2) วันที่ได้สัญชาติไทย สำหรับผู้ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด หรือได้กลับคืนสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

3) วันที่นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

- 4) วันที่พ้นสภาพการได้รับการยกเว้น

5.3.5 ผู้ขอจะยื่นคำขอมีบัตรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 60 วัน การขอมีบัตรใหม่ ได้แก่การจัดทำบัตรกรณีดังต่อไปนี้

1) บัตรเดิมหมดอายุ โดยบัตรประจำตัวประชาชนใช้ได้นับแต่วัน ออกบัตรและมีอายุ 8 ปี นับแต่วันเกิดของผู้ถือบัตรที่ถึงกำหนดภายหลังจากออกบัตร

1.1) เมื่อบัตรหมดอายุผู้ถือบัตรต้องมีบัตรใหม่ โดยยื่นคำขอต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนด 60 วันนับตั้งแต่วันที่บัตรเดิมหมดอายุ

1.2) ผู้ถือบัตรจะขอมีบัตรใหม่ก่อนวันที่บัตรเดิมหมดอายุก็ได้ โดย ยื่นคำขอ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 60 วัน ก่อนวันที่บัตรเดิมหมดอายุ

1.3) บัตรหาย หรือถูกทำลายโดยต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายในกำหนด 60 วัน

2) ขอเปลี่ยนบัตรใหม่ได้แก่การจัดทำบัตรในกรณีดังต่อไปนี้

2.1) บัตรชำรุดในสาระสำคัญ

2.2) แก้ไขชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน

2.3) เปลี่ยนที่อยู่ใหม่ และบัตรเดิมยังไม่หมดอายุ

ผู้ถือบัตรเดิมจะต้องยื่นคำขอเปลี่ยนบัตรใหม่ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายใน 60 วัน หลักฐานที่ต้องนำไปแสดงในการยื่นคำขอทำบัตรประชาชนตาม ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2538 และฉบับ แก้ไขเพิ่มเติมโดยได้กำหนดในข้อ 10 การขอมีบัตร ขอมีบัตรใหม่หรือขอเปลี่ยนบัตรให้ พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. 14) และหลักฐานประกอบการ พิจารณาจากผู้ขอมีบัตรดังนี้

(1) การขอมีบัตรเป็นครั้งแรก กรณีผู้ขอมีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ ให้เรียกสูติบัตรหรือหลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน ใบสุทธิประกาศนียบัตร เป็นต้น แต่หากผู้ขอมีบัตรไม่มีหลักฐาน เอกสารดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้นำเชื้อถือแทน ในกรณี ผู้ยื่นคำขอมีบัตรเป็นครั้งแรก มีอายุเกินกว่า 16 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่วัยแรกได้รับการเพิ่มชื่อ ในทะเบียนบ้าน ให้เรียกหลักฐานเอกสารที่ทางราชการออกให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง (ถ้ามี) และสอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื้อถือ

(2) การขอมีบัตรของบุคคลซึ่งได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน กรณีแจ้งเกิดเกินกำหนด ให้เรียกสูติบัตร (ท.ร.2) และสอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคล

ผู้นำเชื้อถือ ส่วนการเพิ่มชื่อกรณีตรวจสอบ ให้เรียกสำเนาทะเบียนบ้านที่ผู้นั้นเคยมีชื่ออยู่ก่อน หรือหลักฐานเอกสารที่ราชการออกให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง (ถ้ามี) และสอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื้อถือการขอมีบัตรเนื่องจากบัตรเดิมหมดอายุให้เรียกบัตรเดิมที่หมดอายุ

(3) การขอมีบัตรของบุคคลได้รับการยกเว้นให้เรียกหลักฐานแสดงการเป็นผู้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตร เช่น บัตรประจำตัวข้าราชการ บัตรพนักงานฝ่ายปกครอง บัตรประจำตัวพนักงานองค์การของรัฐ เป็นต้น เว้นแต่ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีร่างกายพิการเดินไม่ได้หรือเป็นใบ้ หรือตาบอดทั้งสองข้างให้ยกเว้นไม่ต้องเรียกหลักฐานดังกล่าว

(4) การขอมีบัตรของบุคคลซึ่งพ้นจากสภาพการยกเว้นให้เรียกหลักฐานแสดงการพ้นจากสภาพได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตร เช่น หนังสือสำคัญแสดงการปลดทหารกองประจำการ คำสั่งให้ออกจากราชการ เป็นต้น

(5) การขอมีบัตรของบุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติให้สอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื้อถือ กรณีผู้ขอมีบัตรเป็นครั้งแรกมีบิดามารดาเป็นบุคคลต่างด้าวให้เรียกหลักฐานใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของบิดา และมารดา หากบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งถึงแก่กรรมให้เรียกเฉพาะใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้ที่มีชีวิตอยู่ และใบมรณบัตรของผู้ที่ถึงแก่กรรมหากบิดาและมารดาถึงแก่กรรมทั้งหมดให้เรียกใบมรณบัตรของบิดามารดา

(6) การขอมีบัตรเนื่องจากบัตรหายหรือบัตรถูกทำลายให้เรียกหลักฐานการแจ้งความ บัตรหาย หรือบัตรถูกทำลาย และหลักฐานเอกสารที่มีรูปถ่ายของผู้มีบัตรและเป็นเอกสารทางราชการออกให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ใบอนุญาตขับขี่ บัตรประกันสังคม หนังสือเดินทาง เป็นต้น หากไม่มีเอกสารข้างต้นให้สอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื้อถือ

(7) การขอเปลี่ยนบัตรเนื่องจากบัตรเดิมชำรุดในสาระสำคัญให้เรียกบัตรเดิมที่ชำรุดแต่หากบัตรนั้นชำรุดจนไม่สามารถพิสูจน์ตัวบุคคล หรือรายการในบัตรให้สอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื้อถือ แต่หากผู้ขอมีบัตรมีเอกสารทางราชการมาแสดงอย่างใดอย่างหนึ่งให้สอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื้อถือ

(8) การขอเปลี่ยนบัตรเนื่องจากเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุลให้เรียกบัตรเดิมและหลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุลแล้วแต่กรณี

(9) สำหรับอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต เทศบาล หรือเมืองพัทยาแห่งใดเชื่อมโยงเครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์กับสำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอ บ.ป.1 ของผู้ขอมีบัตรรายใดให้ตรวจสอบรายการทำบัตรของผู้นั้นจากฐานทะเบียนบัตรก่อนทุกครั้ง หากผลการตรวจสอบพบว่ามีรายการบัตรเดิมและสภาพใบหน้าของผู้ขอมีบัตรซึ่งถูกต้องตรงกับชื่อเท็จจริงก็ให้ดำเนินการทำบัตร โดยไม่ต้องเรียนหลักฐานอื่นก็ได้

(10) ผู้ถือบัตรผู้ใดทำบัตรหายหรือถูกทำลายให้แจ้งการหายหรือถูกทำลายของบัตรนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานก่อนมีบัตรใหม่

จากที่มีแนวคิดและกระบวนการด้านการทะเบียนแล้วสรุปได้ว่าสำนักทะเบียนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนต้องมาติดต่อกับสำนักทะเบียนอยู่เสมอ ดังนั้นหากมีการพัฒนาคุณภาพในทุกด้านและประชาชนเกิดความพึงพอใจต่อการรับบริการแล้วย่อมเป็นการบรรลุวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของกรมการปกครองในการ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แก่ประชาชน

บริบทอำเภอแกด้า

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอแกด้า พ.ศ. 2553 – 2556 กล่าวถึงบริบทอำเภอแกด้าดังนี้ (สำนักงานอำเภอแกด้า, 2554 : 2 - 5)

1. วิสัยทัศน์

อำเภอแกด้า : เป็นแหล่งผลิตอาหารเกษตรปลอดภัยที่สำคัญของจังหวัด
ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในสังคมคุณภาพ

2. ความเป็นมาของอำเภอแกด้า

บ้านแกด้า ตำบลแกด้าเป็นหมู่บ้านเก่าแก่มานาน จากหลักฐานการก่อสร้างหมู่บ้าน เป็นลักษณะเนินสูงน้ำท่วมไม่ถึง มีแหล่งน้ำอยู่ใกล้หมู่บ้าน ซึ่งเป็นเขตอิทธิพลและเรื่องอำนาจของขอม ดังจะเห็นการก่อสร้างปราสาทหิน กู่ต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2338 ได้มีการอพยพของชาวบ้านเมืองทุ่งหรือท่ง ในเขตอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งกลุ่มคนดังกล่าวมีบรรพบุรุษอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มาก่อตั้งหมู่บ้านแกด้าขึ้นเป็นครั้งแรก เนื่องจากภูมิประเทศอุดมสมบูรณ์เนินดินสูงและมีแหล่งน้ำด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน มีการตั้งชื่อ

หมู่บ้านตามลักษณะของคันสะแกที่มีสีดำ ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในบริเวณตั้งหมู่บ้านว่า “บ้านสะแกดำ” ต่อมาคำว่า “สะแกดำ” ได้เพี้ยนเป็น “แกดำ” จนถึงปัจจุบัน

อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ได้รับการประกาศเป็นกิ่งอำเภอแกดำ เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2520 โดยแยกออกจากอำเภอเมืองมหาสารคาม เนื่องจากมีสภาพทุรกันดาร ห่างไกลจากที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคาม การคมนาคมไม่สะดวก ในครั้งแรก กิ่งอำเภอแกดำประกอบด้วย 3 ตำบล คือ ตำบลแกดำ ตำบลหนองกุ้ง และตำบลมิตรภาพ ต่อมาได้ตั้งตำบลอีก 2 ตำบล คือ ตำบลวังแสงแยกออกจากตำบลแกดำ และตำบลโนนภิบาล แยกออกจากตำบลหนองกุ้ง รวมเป็น 5 ตำบล กิ่งอำเภอแกดำได้ยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2531

3. สภาพทั่วไป

อำเภอแกดำ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดมหาสารคาม ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคาม 25 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 135 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 103,425 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

3.1 ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอแกดำ มีภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลาดชันมีความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 130 – 150 เมตร ไม่มีภูเขา ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน มีเฉพาะลำห้วยขนาดเล็ก หนองน้ำ และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก สภาพดินโดยทั่วไปไม่สามารถเก็บกักน้ำดีนัก

3.2 ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอแกดำ มีภูมิอากาศโดยทั่วไปมีลักษณะฝนตกสลับกับอากาศแห้ง ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี อยู่ที่ 150 มิลลิเมตร/ปี เดือนที่ฝนตกมากที่สุดคือ ระหว่างช่วงปลายเดือนกรกฎาคม ถึงกลางเดือนสิงหาคม อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 28 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 40 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ประมาณ 11 องศาเซลเซียส มีฤดูกาลต่าง ๆ แบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม จนถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

4. ด้านการเมือง การปกครอง และประชากร

4.1 ด้านประชากร

อำเภอแกดำ มีประชากรทั้งหมด จำนวน 29,596 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 14,840 คน หญิง จำนวน 14,726 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 7,178 ครัวเรือน มีความหนาแน่นประชากรโดยเฉลี่ยประมาณ 219 คน ต่อตารางกิโลเมตร

4.2 เขตการปกครอง

อำเภอแกดำแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 88 หมู่บ้าน

4.3 การบริหารราชการ

อำเภอแกดำ มีการบริหารราชการ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ การบริหารราชการส่วนภูมิภาค การบริหารราชการส่วนกลาง และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

4.3.1 ราชการส่วนภูมิภาค จำนวน 10 แห่ง

- 1) ที่ทำการปกครองอำเภอแกดำ
- 2) สถานีตำรวจภูธรแกดำ
- 3) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแกดำ
- 4) สำนักงานที่ดินอำเภอแกดำ
- 5) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแกดำ
- 6) สำนักงานเกษตรอำเภอแกดำ
- 7) สำนักงานปศุสัตว์อำเภอแกดำ
- 8) สำนักงานท้องถิ่นอำเภอ
- 9) สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ
- 10) หน่วยสถิติอำเภอ

4.3.2 ราชการส่วนกลาง จำนวน 3 แห่ง

- 1) โรงพยาบาลแกดำ
- 2) สำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่แกดำ
- 3) ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอแกดำ

4.3.3 ราชการส่วนท้องถิ่น มี 2 รูปแบบ คือ เทศบาล จำนวน 2 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

- 1) เทศบาลตำบลแกดำ
- 2) เทศบาลตำบลมิตรภาพ
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแกดำ
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล

4.4 ด้านการเมือง

การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอแกดำอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ จำนวน 1 คน

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

5.1 ไฟฟ้า

อำเภอแกดำมีไฟฟ้าที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน

5.2 ประปา

อำเภอแกดำมีประปาใช้ครบทุกหมู่บ้าน พื้นที่เทศบาลตำบลแกดำ อยู่ในความดูแลของประปาเทศบาลตำบลแกดำ นอกจากนี้ใช้ระบบประปาของหมู่บ้าน

5.3 การสื่อสาร

อำเภอแกดำ มีโทรศัพท์ให้บริการจำนวน 1 ชุมสาย จำนวนเลขหมายที่เปิดบริการแล้ว 548 เลขหมาย มีที่ทำการไปรษณีย์ 1 แห่ง และมีสถานวิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน 1 สถานี

5.4 ถนนคมนาคม

อำเภอแกดำ มีการคมนาคมขนส่งโดยมีถนนสายหลัก และสายรองประกอบไปด้วย

5.4.1 ถนนสายหลัก ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2380 (สายมหาสารคาม - แกดำ) เป็นถนนเชื่อมระหว่างเส้นทางหลัก และถนนสายรองเพื่อให้สามารถติดต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีบทบาทสำคัญในการคมนาคมของอำเภอ

5.4.2 ถนนสายรอง ได้แก่ ทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่นเป็นระบบถนนที่เชื่อมโยงติดต่อกันระหว่างชุมชนศูนย์กลางชนบทและพื้นที่ชนบท เป็นเส้นทางที่นำผลผลิตจากพื้นที่เกษตรกรรมมายังตลาดที่เป็นชุมชนศูนย์กลางของอำเภอตลอดจนเป็นเส้นทางกระจายสินค้าและบริการต่าง ๆ ไปสู่พื้นที่โดยรอบ

6. ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.1 ด้านเศรษฐกิจ

6.1.1 ภาคเกษตรกรรม

ประชากรอำเภอแกดำ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยาสูบสัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ โค กระบือ สุกร

6.1.2 ภาคอุตสาหกรรม

อำเภอแกดำ มีโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงงานทอผ้า (มิ่งเฮงเนตติ้ง) โรงงานผลิตน้ำดื่ม และน้ำแข็ง

6.2 ด้านการศึกษา

พื้นที่อำเภอแกดำมีการจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาแบ่งเป็น

6.2.1 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง

6.2.2 ระดับประถมศึกษา จำนวน 21 แห่ง

6.2.3 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1

แห่ง

6.3 ด้านศาสนาและวัฒนธรรม

ประชาชนอำเภอแกดำ นับถือศาสนาพุทธ มีวัดและสำนักสงฆ์ จำนวน 44 แห่ง ได้แก่

6.3.1 ธรรมยุต จำนวน 1 แห่ง

6.3.2 มหานิกาย จำนวน 43 แห่ง

วัฒนธรรมประเพณี อำเภอแกดำจัดงานประจำปี คืองานอนุรักษ์พันธุ์กล้วยไม้ใหญ่แกดำ จัดงานในเดือนพฤษภาคมของทุกปี

6.4 ด้านบริการสาธารณสุข

อำเภอแกดำมีสถานบริการทางสาธารณสุขดังนี้

6.4.1 โรงพยาบาลแกดำ จำนวน 30 เตียง

6.4.2 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 7 แห่ง

6.5 ด้านความมั่นคง

อำเภอแกดำ มีส่วนราชการด้านความมั่นคงดังนี้

6.4.3 สถานีตำรวจภูธร จำนวน 1 แห่ง

6.4.4 กองร้อยอาสารักษาดินแดน 1 แห่ง

6.4.5 ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 6 แห่ง

6.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อำเภอแกดำไม่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติหลัก มีทรัพยากรป่าไม้เล็กน้อยในพื้นที่ตำบลวังแสง ไม่มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน มีอ่างเก็บน้ำที่อยู่ในความดูแลของชลประทาน 1 แห่งคืออ่างเก็บน้ำหนองแกดำ ขนาดพื้นที่รับน้ำฝน 43.5 ตารางกิโลเมตร ความจุ 1.6 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 1,500 ไร่ และมีแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ คอนกรีตโนนพระ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ แนวคิดการให้บริการสาธารณะ และแนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอที่ได้เสนอข้างต้น สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

รัชณี พิทักษ์ญาติ (2546 : 50 - 56) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี : สำนักงานทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรี พบว่า ลักษณะทั่วไปของประชาชนที่มาใช้บริการที่สำนักงานทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรีส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 - 40 ปี อยู่ในสถานภาพเป็นโสดมากที่สุด จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง 4,001 - 8,000 บาท ต่อเดือน เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจและข้าราชการ มากกว่าอาชีพอื่น มักมาใช้บริการในช่วงเวลา 08.30 - 12.00 น. มากที่สุด และส่วนใหญ่มารับ

บริการปีละ 1 ถึง 3 ครั้ง จากการศึกษาระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการทั้ง 5 ด้าน พบว่าประชาชนที่รับบริการมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์มากทุกด้าน ค่าเฉลี่ย 3.56 กล่าวคือ พึงพอใจมากเป็นอันดับหนึ่ง คือด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ในการบริการ รองลงมาเป็น ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ อันดับสุดท้ายคือด้านบริการในส่วนของสถานที่

ปาริชาติ รุ่งมรกต (2547 : 61 - 64) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนเขตบางซื่อ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงาน กรุงเทพมหานคร / ลูกจ้างบริษัทเอกชน ช่วงเวลาที่มาใช้บริการมากที่สุดคือเวลา 08.00 - 12.00 น. สำหรับความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการของสำนักงานเขตบางซื่อ ประชาชนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจมากเป็นอันดับหนึ่งคือ ด้านเจ้าหน้าที่ รองลงมาด้านสถานที่ ด้านประสิทธิภาพในการให้บริการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการบริการทั่วไปตามลำดับ ในส่วนของการเปรียบเทียบความพึงพอใจของสำนักงานเขตบางซื่อซึ่งพบว่าผู้ใช้บริการเพศต่างกัน การศึกษาต่างกัน อาชีพต่างกัน และช่วงเวลามาใช้บริการต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของสำนักงานเขตบางซื่อไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ใช้บริการที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการของสำนักงานเขตบางซื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วสันต์ เตชะพอง (2549 : 59 - 65) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20 - 29 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและอื่น ๆ รายได้เฉลี่ยระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท สำหรับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวัดความพึงพอใจการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นโดยอาศัยปัจจัยกำหนดคุณภาพพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในภาพรวมของการให้บริการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะปัจจัยพบว่าประชาชนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้บริการสูงสุด ได้แก่ ด้านปัจจัยการมีน้ำใจของเจ้าหน้าที่ ความสามารถของเจ้าหน้าที่และการสนองแก่ประชาชนผู้รับบริการมากกว่าปัจจัยอื่น โดยประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน รายได้ต่างกัน ประกอบอาชีพ

ต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียน
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลหางดงไม่แตกต่างกัน

แคทรียา เชนบุรัมย์ (2549 : 70 - 79) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการ
ให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎร ของเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
พบว่าประชาชนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับความ
พึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของเทศบาลเมือง
มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพพบว่า
ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนประชากรที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภชัย ช่วยชู (2548 : 72 - 78) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการ
ให้บริการงานทะเบียนอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่ากลุ่ม
ตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิงใกล้เคียงกันคือร้อยละ 51 และ 49 ตามลำดับ อายุส่วนใหญ่
ระหว่าง 45 - 49 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด อาชีพส่วนใหญ่รับจ้าง มี
สถานภาพสมรสมากที่สุด ประชาชนมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อการให้บริการงาน
ทะเบียนอำเภอบางปะอินอยู่ในระดับมาก หากจำแนกประเภทมีความพึงพอใจต่อระบบการ
ให้บริการมากที่สุดรอง ลงมาเป็นด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และด้านสถานที่
ให้บริการตามลำดับ โดยประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกัน
ระดับการศึกษาต่างกัน รายได้ต่างกัน ประกอบอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการ
ให้บริการงานทะเบียนของสำนักทะเบียนอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่
แตกต่างกัน

อรรดพล พรหมดีมา (2549 : 105 - 110) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนผู้มารับ
บริการงานทะเบียนราษฎร สำนักงานเขตธนบุรี พบว่าความพึงพอใจของประชาชนผู้มารับ
บริการงานทะเบียนราษฎร สำนักงานเขตธนบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้าน
เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร
ของประชาชนผู้มารับบริการงานทะเบียนราษฎร สำนักงานเขตธนบุรีของประชาชนผู้มารับ
บริการต่างกันไม่ทำให้ความพึงพอใจของประชาชนผู้มารับบริการแตกต่างกัน แต่พบว่า
จำนวนครั้งที่มารับบริการประเภทของบริการที่ใช้แตกต่างกัน ทำให้ประชาชนผู้มารับบริการ
มีความพึงพอใจในการบริการที่ได้รับแตกต่างกัน

เนติพัฒน์ รุ้ยนอยง (2550 : 87 - 88) ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จากการวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษามากกว่ามัธยมศึกษา จำแนกตามกลุ่มอาชีพพบว่า ทุกอาชีพคือ เกษตรกร ค้าขาย รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพอื่น ๆ และพนักงานองค์กรเอกชนมีจำนวนเท่ากัน โดยผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกรายด้านพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจด้านสถานที่ให้บริการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมการให้บริการ ด้านกระบวนการบริการ ด้านส่งเสริมแนะนำบริการและด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการตามลำดับ จากการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดนัยทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ผู้รับบริการเพศชายและหญิงมีความพึงพอใจต่อการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่างกัน

มนัส สุภวิริยากร (2550 : 52 - 60) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนผู้มารับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของเทศบาลนครภูเก็ท ใน 3 ด้าน พบว่าด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความพึงพอใจในระดับเห็นด้วยปานกลางทั้ง 3 ด้าน สำหรับ 3 ปัญหาที่พบบ่อยคือ ผู้มารับบริการไม่เข้าใจขั้นตอนกระบวนการให้บริการ บุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่บางคนไม่เหมาะสม และสถานที่ให้บริการค่อนข้างคับแคบ ผู้วิจัยจึงเสนอ 3 แนวทาง เพื่อการปรับปรุง คือ 1) ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ คณะผู้บริหารเทศบาลนครภูเก็ตควรมีนโยบายเชิงรุกในการจัดระบบบริการข้อมูลข่าวสาร ณ จุดบริการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนใช้บริการด้วยตนเองได้ เจ้าหน้าที่ควรประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดมุมประชาสัมพันธ์ จัดเวรเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและบริการในช่วงพักกลางวัน 2) ด้านเจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับการให้บริการ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีนโยบายปรับปรุงพื้นที่บริการให้กว้างขึ้นพร้อมอำนวยความสะดวกเรื่องการจอดรถ

ยุทธการ สุขกาตี (2550 : 74 - 79) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้มารับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจผู้รับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของ

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจผู้รับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพนั้นผู้รับบริการที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

วรารณ ศรีวงศ์ (2551 : 53 - 54) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการของสำนักทะเบียนอำเภอศึกษาเฉพาะกรณี : สำนักทะเบียนอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี อาชีพส่วนใหญ่รับจ้าง มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า ผลการศึกษาประชาชนผู้รับบริการจากสำนักทะเบียนอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความพึงพอใจในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด หากแยกประเภทมีความพึงพอใจด้านขั้นตอนและระยะเวลาให้บริการมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและด้านสถานที่ตามลำดับ จากการศึกษาประชาชนผู้รับบริการที่มีอายุและประสบการณ์ในการรับบริการที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการของสำนักทะเบียนอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนผู้รับบริการที่เพศ อาชีพ และระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการของสำนักทะเบียนอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทราไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เทพี กุณานันท์ (2551 : 81) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของงานทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของงานทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองท่าบ่อ ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา ด้านการให้บริการที่มีความก้าวหน้า ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ และด้านการให้บริการอย่าง

ต่อเนื่องการเปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างเพศพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมเพศชายมีระดับความพึงพอใจมากกว่าเพศหญิง การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจระหว่างกลุ่มอาชีพ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นมีระดับความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มเกษตรกรหรือผู้รับจ้าง

นุชลดดา วงศ์คำจันทร์ (2553 : 65-66) ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยผู้รับบริการมีความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมการบริการมากที่สุด รองลงมาคือด้านกระบวนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านส่งเสริมและแนะนำการบริการตามลำดับ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกทางบวกของผู้รับบริการต่อการให้บริการจากปัจจัย 5 ด้านที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการที่สำคัญประกอบด้วย ด้านสถานที่ให้บริการ ด้านการส่งเสริมแนะนำบริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสภาพแวดล้อมของการบริการ และด้านกระบวนการบริการ